



ARMÉNYTT

INTRESSEFORUM FÖR MARKSTRIDSKRAFTERNA NR 2 OKTOBER 2011

Tidvis tjänstgörande soldater?

Sidorna 6-11

Teknik & materiel

Sidorna 18-25

Gästkrönikör Johanne Hildebrandt

Sidan 35

- *Framtida utbildningar och övningar för GSS/T*
- *Rekrytering av GSS/T på Lv6*
- *Arméns roll i ett nationellt försvar*
- *Produktionsledningens Arméavdelning*
- *Soldatsystemets utveckling*
- *Anskaffning av mörkermateriel*
- *OMLT i Afghanistan*
- *Gästkrönikör - Johanne Hildebrandt*

Innehållsansvarig: ATS och PROD armé

Kontakt: Stabschef Fredrik Ståhlberg

Ansvarig utgivare: Informationsdirektör Erik Lagersten

Omslagsbild: "Grundkurs jägare", Arvidsjaur september 2011. Foto: Torbjörn F Gustafsson /FM

Grafisk formgivning: FMLOG APSA Grafisk produktion

Innehållsförteckning

AI HAR ORDET	4
ARMÉNS STRATEGISKA FRÅGOR	5
HALLÅ DÄR ÖVERSTE TOMMY KARLSSON!	6
REKRYTERING AV GSS/T PÅ LV6	9
ARMÉNS ROLL I ETT NATIONELLT FÖRSVAR	12
PRODUKTIONSLEDNINGENS ARMÉAVDELNING, PROD ARMÉ	16
TEKNIK OCH MATERIEL MÖTER MÄNNISKA – SOLDATSYSTEMETS UTVECKLING	18
PLANERAD ANSKAFFNING AV MÖRKERMATERIEL	24
OMLT I AFGHANISTAN	26
12 ÅR I KOSOVO	32
GÄSTKRÖNIKA	35

Då var det dags för det andra numret av Arménytt. Vi är tacksamma för alla positiva kommentarer vi har fått för att vi har startat upp Arménytt och Armébloggen.

Vi är också tacksamma för kommentarer på innehållet och tips på hur vi kan utveckla både blogg och nyhetsbrev. Tack alla, såväl inom som utom armén, för ert engagemang i arméns viktiga frågor!

Vi hoppas på fortsatt dialog om de frågor som du som läsare tycker är viktiga och intressanta, och att du också bidrar med egna kommentarer och inlägg på Armébloggen. Tipsa gärna andra intresserade om Arménytt. Besök oss på www.forsvarsmakten.se/armenytt och använd tipsa-funktionen.

Under hösten 2011 och 2012 kommer vi att fokusera särskilt på fyra övergripande områden av vikt för markstridskrafternas utveckling - **nationellt försvar, arméns utveckling, ledarskap samt internationella insatser**. Jag utvecklar detta vidare på sidan 5. Välkommen att kommentera och bidra till diskussionen på Armébloggen, www.armebloggen.se.

Blogg och nyhetsbrev kan inte ersätta ditt personliga engagemang i linjeverksamheten och att du visar prov på ett tydligt ledarskap. Vi måste gemensamt och på samtliga ledningsnivåer ta ansvar för arméns utveckling!

Tillsammans starka! Engagera dig!

Överste Fredrik Ståhlberg
Stabschef Arméns Taktiska Stab

Arménytt finns även på:

Försvarsmaktens webbplats
www.forsvarsmakten.se/armenytt

Intranätet - Emil

På startsidan välj "nyhetsbrev" bland
snabblänkarna till vänster



AI har ordet

Ordning och reda

I många avseenden är arméns personal en fantastisk samling dugliga och lojala människor som bidrar till många goda resultat. Samtidigt har vi många utmaningar som av oss alla kräver en förbättrad ordning och reda för att ytterligare utvecklingssteg skall tas i vår organisation. Här har chefer på samtliga ledningsnivåer ett särskilt ansvar. I förra numret av Arménytt* (Nr1/ juni 2011) beskrev jag arméns målbild och de viktiga frågor som är prioriterade. Inom ramen för ordning o reda så vill jag i denna inledning ge några exempel där vi alla på respektive nivå måste känna delaktighet och bidra till helheten.

1. Alla förband måste till sitt yttersta anstränga sig för att få ordning och reda i personalförsörjningen av GSS/T, d.v.s. tidvis tjänstgörande soldater. Även om det saknas både lagstöd och detaljerade centrala styrningar så kan man lokalt ta ytterligare steg i denna helt centrala fråga. Försvarsmakten har tagit fram informationspaket, en ny broschyr och faktaunderlag som stöd till förbanden i rekryteringsprocessen av GSS/T med interimsavtal.
2. Fortsatt utveckling av nationell försvarsförmåga genom tydliga planer, utgångsgruppering vid höjd beredskap, vinterförmåga, fältövningar med chefskadrar, och taktik- och stridsteknikutveckling måste, bl.a. med stöd av MSS, vidareutvecklas vid respektive regemente.
3. Attityden att internationella insatser är den enda viktiga uppgiften måste nyanseras. Många soldater och yngre officerare uttrycker i samtal med mig att "får jag inte genomföra en internationell insats inom kort så kan jag lika gärna sluta". Internationella insatser är viktiga, men att utbilda nya soldater, genomföra repetitionsövningar med tidvis tjänstgörande soldater, stå i beredskap och genomföra nationella insatser och övningar är också lika viktigt för att armésystemet, också på sikt, skall fungera på ett trovärdigt sätt.
4. Inkallelseorder gäller! Vad menar jag med detta? Jo, vi måste återgå till en ordning där verksamhet i insatsförbanden (krigsförbanden) har företräde för andra dagliga uppgifter. Exempelvis så genomförs Arméinspektörens fältövning årligen under v-38. Från och med nästa år kommer principen med inkallelseorder till berörda chefer att tillämpas inför fältövningen. Om det finns ytterst angelägna motiv att inte kunna delta så skall detta formaliseras genom ledighetsansökan/avsteg från deltagande. Denna princip måste utvecklas och tillämpas vid samtliga förband vid krigsförbandsövningar, fältövningar o.s.v. genom regementschefernas försorg. Mitt ansvar är att se till att förutsättningar finns så att viktiga övningar och utbildningar inte kolliderar. Detta är viktigt för insats- och basorganisation, d.v.s. hela armén.
5. Det fältnära ledarskapet måste prioriteras. Både lokalt och centralt måste krafttag tas för att minska det administrativa trycket på främst plutons och kompanichefer. Utmaningarna att leda när basorganisation 13 och IO-14 införs är dessutom betydande. I egenskap av Arméinspektör driver jag frågan om hur dessa skall harmoniseras. Detta diskuterades också särskilt på senaste ÖB chefsmöte och det är återkommande diskussionspunkter mellan centrala staber. Mycket återstår att göra och därför är det viktigt att vi alla fortsätter att komma med förslag och idéer på hur vi tillsammans kan forma den framtida organisationen.

*Känn stolthet för det vi åstadkommer tillsammans.
Vi är bra men skall bli ännu bättre.*

Generalmajor Berndt Grundevik
Arméinspektör

*Tidigare nummer av Arménytt kan du ladda ner från Försvarsmaktens webbplats. www.forsvarsmakten.se/armenytt

Arméns strategiska frågor

Vi har många avgörande frågor framför oss inom armén. Insatsorganisation 14 och balansen mellan IO 14 och basorganisationen, brigadstaber, tidvis tjänstgörande soldater (GSS/T) och övningsverksamhet för att nämna några. Under hösten 2011 och 2012 kommer vi att fokusera särskilt på fyra övergripande områden av vikt för markstridskrafternas utveckling.

Nationellt Försvar

Beredskap, markoperativ och taktisk planering, fältövningar, krigsplacering av personal samt anskaffning och tillförsel av materiel är några exempel på centrala frågor. Här har arbetet i Försvarsmakten återstartats och det pågår ett intensivt arbete med försvarsplanering, spel och analyser. Beredskapsplaner överses och planer mot olika scenarier utarbetas. Detta är mycket positivt och även om Försvarsmakten har en bra bit kvar i flera arbeten så är utvecklingen positiv och grundbultarna fungerar väl.

Arméns utveckling

Arbetet med att vidareutveckla arméns förband och förmågor fortsätter. Den samlade bilden framgår av Arméns utvecklingsplan (AUP) som ges ut i uppdaterad utgåva i slutet av 2011. Förbanden i Insatsorganisation 14 utformas med den materiel som finns i verkligheten, för att undvika att bygga så kallade luftslott. Ambitionen är att våra förband ska vara utformade för att kunna lösa relevanta uppgifter i det nationella försvaret, men även med så små förändringar som möjligt kunna lösa internationella uppgifter. De viktigaste utvecklingsfrågorna är de som på olika sätt berör personal. Vi måste säkerställa att förbanden bemannas i den takt ekonomin medger, och att all personal ges bra utbildning och relevanta uppgifter.

Ledarskap

Ett tydligt ledarskap är den direkta förutsättningen på samtliga nivåer för en väl fungerande verksamhet. Vi vet att ledarskapet lokalt sätts på prov i tider med be-



Foto: FM

tydande osäkerheter kring den framtida organisationen. Det finns många exempel på mycket gott ledarskap både nationellt och internationellt från soldater och chefer. För detta finns stor erkänsla.

Internationella insatser

Internationella insatser har varit, och kommer under överskådlig framtid att vara, en stor och viktig verksamhet för armén. Insatser kräver förutom tydligt ledarskap i hela linjen, också ett personligt engagemang, fungerande materiel och utrustning och inte minst bra kunskaper och färdigheter.

Det är främst armén som levererar personal till våra tunga insatser. En planering för uppsättande förband har gjorts av PROD A och ATS tillsammans med förbandscheferna, den så kallade insatsfrekvenslinjalen för att hantera den långsiktiga belastningen på förbanden.

Vid ATS kommer vi att fortsätta analysera erfarenheter från Afghanistan, Kosovo och enskilda insatser. Detta arbete görs i nära samarbete med internationellt tjänstgörande personal och Markstridsskolan.

Ytterligare en faktor i den långsiktiga planeringen av insatser är den övergripande frågan om vilka internationella insatser Sverige ska delta i. Detta beslutas på politisk nivå varför FM kontinuerligt analyserar vilka förbandsresurser som kan komma i anspråk vid olika ambitionsnivåer och i olika insatsområden.

Överste Fredrik Ståhlberg,
Stabschef Arméns Taktiska Stab

HALLÅ DÄR ÖVERSTE TOMMY KARLSSON!



Foto: Stefan Söderberg / FM Ing 2

Jag ska hålla samman och driva arbetet med att utforma villkor, regler och styrningar för befattnings- och repetitionsutbildningar för tidvis tjänstgörande soldater.

Du är nybliven GSS/T samordnare på HKV PROD. Vad är det?

Uppdraget är att utveckla formerna för GSS/T d.v.s. tidvis tjänstgörande personal (Gruppbefäl, Soldater, Sjömän/Tidvis tjänstgörande). Jag ska hålla samman och driva arbetet med att utforma villkor, regler och styrningar för befattnings- och repetitionsutbildningar. Jag har fått uppgiften av chefen för förbandsproduktionen general Gunnar Karlson och började den 15 augusti i år. Jag kommer närmast från att ha varit chef för Ing2 sedan 2007.

Mitt fokus är de långsiktiga lösningarna. Hur ska vi träna och öva de tidvis tjänstgörande soldaterna? Vad är det för regler som ska gälla? Mitt uppdrag ska vara slutfört den sista juni 2012 och jag hoppas att det ska finnas tydliga styrningar som ska ligga till grund för förbandens planering inför hösten 2012.

Vad ska du göra?

Det är många frågor som behöver svar för att det nya personalsystemet skall fungera på sikt när det gäller den tidvis tjänstgörande personalen. När mitt arbete är slutfört ska följande vara levererat.

- FM gemensamma bestämmelser för GSS/T,
- FM gemensamma bestämmelser för krigsförbandsövning, (KFÖ)

- FM gemensamma bestämmelser för befattningsutbildning innehållande bl. a. kursplaner.
- Underlag för produktionsplanering 2013 och framåt

Ur projektet kommer säkerligen ytterligare ett antal behov att identifieras bl. a. utifrån de erfarenheter som kommer från förband och skolor.

Vad har du gjort sedan du tillträdde i augusti?

Under de första fyra veckorna har jag analyserat uppgiften för att skapa mig en uppfattning om vad som behöver göras. Jag har organiserat en projektgrupp som består av en kärngrupp som kommer att träffas regelbundet under tiden som projektet pågår. Den består av representanter från olika förband och skolor och centrala staber (se bild sidan 8). Arbetsmöten för hösten är planerade och en skrivelse är utsänd till dem som är berörda.

En av de första sakerna jag gjorde var att besöka förband och skolor som har erfarenhet av och arbetat med de frågeställningar som ligger i uppdraget. Jag har besökt Markstridsskolan (MSS), Luftvärnsregementet (LV6), Militärhögskolan Halmstad (MHS H) och Södra skånska regementet (P7) för att lyssna och samlas in erfarenheter för uppstarten av arbetet.



Foto: Maddelena Lago / FM Ing 2

Vilka erfarenheter kring träning och övning har du fått med dig från de förband och skolor som du besökt?

Lv6 har nya erfarenheter från våren och hösten 2011 då de har genomfört KFÖ med frivilliga soldater, motsvarande GSS/T. MSS har erfarenheter från att leda större övningar och har arbetat med koncept hur man tränar markförband. Dessa erfarenheter och kunskaper kommer att utgöra grunden för arbetet. Sen ska vi tillsammans med markförbanden inom logistik, ledning, marin och flyg hitta den gemensamma nämnaren för att få bra träning och övning vid våra krigsförband.

Hur ska projektet gå vidare med framtida bestämmelser för kurser och utbildningar?

MHS H har bland annat erfarenheter från arbetet med grundläggande militärutbildning (GMU). Detta är erfarenheter och idéer som kommer att vara värdefulla när vi går vidare med att utarbeta allmänna bestämmelser för krigsförbandsövningar och befattningsutbildningar. Här ska vi också se till att det finns en röd tråd från GMU hela vägen till befattningsutbildningen.

Hur kommer arbetet att gå till?

Min ambition är att till årsskiftet kunna leverera ett antal utkast till produkter från projektet. Avsikten är att så långt möjligt leverera in i VU-processen (Verksamhets Uppdrag).

Projektet kommer att avslutas med en utbildningsfältövning i maj- juni 2012. Syftet med fältövningen är att implementera bestämmelser för GSS/T, utbildningsanvisningar för befattningsutbildning samt bestämmelser för krigsförbandsövningar.

I mars - april nästa år kommer jag att genomföra ett erfarenhetsseminarium i syfte att omhänderta de erfarenheter som alla förband, skolor och centra har fått efter genomförda verksamheter under hösten 2011 och tidig vår 2012. Sen kommer vi att göra ett remissarbete såväl externt som internt för att förankra och sprida kunskap om de bestämmelser och planer som kommer att ligga till grund för fortsatt rekrytering och befattningsutbildning av GSS (Gruppbefäl, Soldater och Sjömän).

Vad tycker du om utvecklingen av GSS/T-systemet? Skriv ett inlägg till:

www.armebloggen.se.

Skicka ditt bidrag till: armen@mil.se



Du är placerad på Högkvarteret. Hur ser du till att dina förslag passar förband, skolor och centra och till slut den moderna tidvis tjänstgörande soldaten? Gör du allt själv?

Nej, självfallet inte. Det här är ett arbete som kräver många erfarenheter och infallsvinklar. Jag har satt samman en projektgrupp som kommer att arbeta intensivt under hösten för att så fort som möjligt få fram underlag som kan ligga till grund för utbildning och träning av våra GSS/T soldater.

Huvuddelen av projektmötena kommer att hållas vid MSS och MHS H. Men vi kommer också att behöva stöd från samtliga försvarsgrenar och funktioner. Detta innebär i första hand att PROD avdelningar, insatsstaben (INSS), taktiska staber och personalstaben (PERSS) behöver ge projektet stöd för att kunna tillgodose de krav som finns från förbandschefer och för att räkna på olika idéer så att vi får ut så bra effekt som möjligt inom den givna ekonomin.

Vad har du för förväntningar?

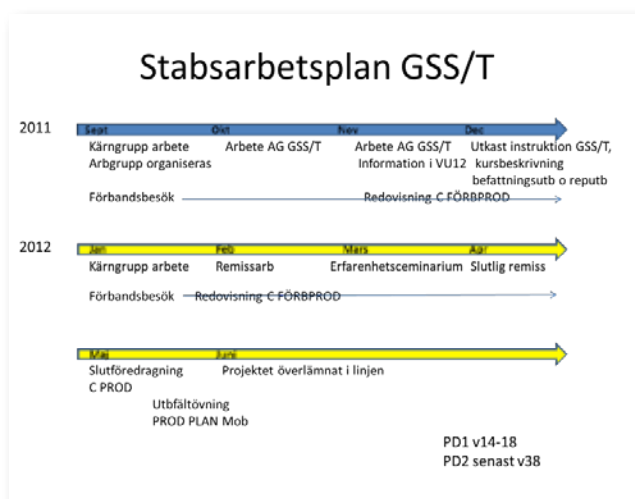
Mina förväntningar är att projektet levererar de bestämmelser och underlag som behövs för att alla ute på förbanden skall kunna planera och genomföra verksamheten inför hösten 2012 och främst från 2013 och framåt.

Jag förväntar mig att skolor och förband levererar idéer och förslag på lösningar. Det är nu vi ska ta fram ett system som vi alla kan "leva" med när vi startar upp GSS/T systemet. Det är vi tillsammans som skall lösa uppgiften, jag är spindeln i nätet som ser till att hålla ihop arbetet och driva oss framåt. ■

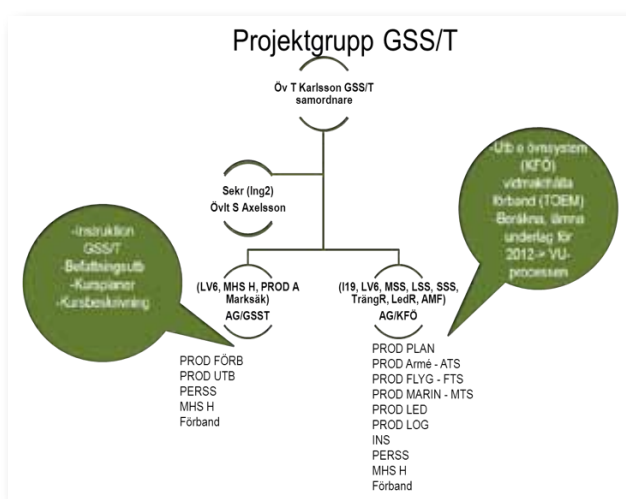
Läs mer om GSS/T i Nr 6 av Försvarets Forum (september, 2011)



Foto: Bo Eriksson



Projektorganisation för GSS/T införandet:



REKRYTERING AV GSS/T PÅ LV6

Våren 2010 fick Luftvärnsregementet (Lv6) ansvar för ett pilotprojekt med rekrytering och repetitionsutbildning av tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/T). Fram tills idag har 144 GSS/T rekryterats och två större övningar genomförts. Hösten 2010 genomfördes en Särskild övning Förband (SÖF) och i augusti i år genomfördes en Krigsförbandsövning (KFÖ). Peter Widén berättar om erfarenheterna från Lv6.



Foto: Bo Eriksson

Vi har dragit en mängd erfarenheter om vad som motiverar en soldat att välja att bli tidvis tjänstgörande. Vi har lyssnat på deras drivkrafter, förhoppningar och farhågor. Vi kommunicerar nu erfarenheterna med andra förband som är på gång att genomföra rekrytering och övningar.

Drivkrafter till att välja att bli tidvis tjänstgörande enligt soldaterna på Lv6:

- Bra och meningsfull utbildning som också är återkommande
- Ekonomin. Men lönen uppfattas som låg framförallt av de förvärvsarbetande
- Riktigt förband med bra förutsättningar
- Möjlighet till utlandstjänstgöring
- Att ingå i ett förband, att ha löpande kontakt med förbandet
- Modern materiel
- ID-kort för att visa att man är anställd

Erfarenheter av rekrytering

Det är 62. Luftvärnsbataljonen som har planerat och genomfört verksamheten. Bataljonen är ett Kategori III förband med enbart tidvis tjänstgörande soldater. Fokus för bataljonen har hela tiden varit att rekrytera och öva ett insatsförband med sådan kvalitet, att det är omedelbart användbart såväl nationellt som internationellt.

Lv6 hade fördelen att ha varit ansvarigt för KS16 och KS20 samt haft en enhet i NBG08. Ur dessa förband rekryterades snabbt en stomme av soldater att bygga vidare på. Härigenom fick vi hela grupper som kunde rekryteras direkt, samövade och välkända av befäl. Gensvaret under rekryteringen har varit positivt och enligt GSS/T soldaterna själva så har de följande drivkrafter att välja att bli tidvis tjänstgörande. Efter projektets slut har Lv6 dragit följande lärdomar av vad man behöver tänka på när man skall rekrytera tidvis tjänstgörande personal.

1. **Personlig kontakt:** Personlig kontakt är det enda effektiva sättet att nå tidigare värnpliktiga. Enbart massinformation genom utskick av brev gav inte resultat. Plutoncheferna måste ringa runt till sina tidigare värnpliktiga och informera om vad som är på gång. Plutoncheferna spelade en central roll.
2. **Utbildningsbakgrund:** Soldater med rätt bakgrund (utbildning) till befattningen bör ha förtur. Soldater med utlandserfarenhet ger ytterligare fördelar. Detta innebär att startsträckan blir kortare eftersom omutbildning kräver både tid och pengar.
3. **Relationer tar tid:** Rekrytering tar tid och kräver resurser i form av personal. Förbandet måste därefter arbeta med att bibehålla kontakten med soldaterna. Det är inte över när en soldat rekryterats. Han/hon kommer att ringa

tillbaka med frågor och förväntar sig en respons omedelbart. Kontakten sker inte sällan på kvällar och helger då de har möjlighet att höra av sig.

4. **Kollegor:** Du rekryterar en anställd kollega. Undvik att betrakta soldaten som en värnpliktig. Han/hon har minst lika höga krav på arbetsgivaren som du själv.
5. **Trovärdighet:** Det du lovar skall du hålla. Var öppen. Soldaterna förstår mycket väl att vi lever med osäkerheter. Men skulle de uppfatta att försvarsmakten trixar och mörkar eventuella svårigheter så lämnar de oss.

Erfarenheter från SÖF och KFÖ

Fundera på vad följande fakta ställer för krav på ledarskapet:

- Ca 1/3 av soldaterna har genomfört utlandstjänst.
- Medelåldern ligger på 25 år, med ett åldersspann på 21-51 år.
- Hälften av soldaterna förvärvsarbetar, andra hälften studerar. Få är arbetslösa.
- Hälften av de förvärvsarbetande tog frivillig semester för att genomföra övningarna.

Vår tolkning på Lv6 är att förutsättningarna liknar det som utlandsstyrkan står inför, med mogna människor som ställer högre krav än våra tidigare värnpliktiga.

Vår tolkning på Lv6 är att förutsättningarna liknar det som utlandsstyrkan står inför, med mogna människor som ställer högre krav än våra tidigare värnpliktiga. Att så många tar semester för att genomföra utbildning visar på engagemang, men ger också en fingervisning om att vi måste beakta val av tidpunkt för övningar.

Målet med repetitionsutbildningen var att leverera ett insatsberett förband, användbart såväl nationellt som internationellt (förutom missionsinriktad utbildning). Vår uppfattning är att vi lyckades väl med detta.

Utbildningen lades upp som en flerstegsraket, där SÖF:en hösten 2010 hade fokus på personlig färdighet och omutbildning till AK5C. KFÖ:en sommaren 2011 blev längre, totalt 16 dagar där fokus var förbandsträning och strid mot luftmål.

Kombinationen av kortare utbildningar som bäddar för en längre KFÖ är ett koncept som är beprövat och bedöms vara nödvändigt.

Vissa befattningar kan behöva någon form av försteg i nära anslutning till huvudstyrkans inryck, i vårt fall kallades fordonsförare och gruppchefer in veckan före huvudinrycket. Under förstegsveckan fick gruppcheferna möjlighet att förbereda samt öva personlig färdighet på materiel. Fordonsförarna körde sina tunga fordon, bl.a. i en fordonsmarsch på 400km.

Interimskontrakt har inte utgjort några problem



Foto: Bo Eriksson

för soldaten eftersom denne inte har några förpliktelser i dagsläget. Utformningen av de riktiga kontrakten, och ordvalet i dem, kommer dock att få stor betydelse. Soldaterna uttrycker oro för vad som händer om kontraktet enbart innebär krav på arbetsgivaren utan någon form av morot tillbaka. Här hoppas vi det blir ett ömsesidigt givande och tagande.

Om några år står vi inför våra första grundutbildade GSS/T som genomfört GMU och befattningsutbildning, man kunde kanske önska sig att tillväxten gick fortare. Intill dess är våra tidigare värnpliktiga som utgör grunden för rekrytering och en utomordentlig plattform att bygga insatsförband på. Men vår bedömning är att vi måste agera snabbt.

Kommande verksamhet Lv6

Rekryteringen fortsätter, och vi funderar nu på hur vi genom våra redan anställda soldater kan sprida information till dem som kan vara intresserade av anställning som tidvis tjänstgörande.

Målsättningen för nästa år är att kalla in Stridsgruppen på en kortare KFK (Krigsförbandskurs) med bl.a. fokus på förnyelse av skyddsvaktbevis. Vi planerar att lägga denna under en långhelg.

Under 2012 tar vi även höjd för att kalla in vissa kategorier av soldater under kortare övningar, vi börjar också se oss om efter kurser som arrangeras av Försvarsutbildarna. På några års sikt skall bataljonen tillväxa med ytterligare en stridsgrupp, vilken säkert bemannas med en kombination av f.d. värnpliktiga och nyutbildade GSS/T. ■

Text: Major Peter Widén Lv6

Läs mer om GSS/T i Nr 6 av Försvarets Forum (september, 2011)

Vilka erfarenheter har ni på ert förband av rekrytering av tidvis tjänstgörande soldater?

Skriv ett inlägg till:
www.armebloggen.se.
Skicka ert bidrag till: armen@mil.se



Foto: Bo Eriksson

ARMÉNS ROLL I ETT N

Rikets styrande organ har återigen aktualiserat den nationella dimensionen och försvaret av nationens intressen i närområdet. Arméns personal, både centralt och lokalt, har därför blivit engagerade i en nationell försvarsplanering för att klarlägga vilken roll armén inklusive hemvärnet har på hemmafronten. Arméns förmåga att bidra till det nationella försvaret är central på marken och en förutsättning för att övriga försvarsgrenar ska kunna verka. En fråga som noggrant behöver övervägas och besvaras är vilka roller som ska vara dimensionerande för armén och dess utveckling. Det skriver överstelöjtnant Jonas Andersson, planeringsofficer vid Arméns Taktiska Stab.

Foto: Anja Edvardsson / FM



NATIONELLT FÖRSVAR

Under en tid har den nationella dimensionen och försvaret av Sverige fått ta ett steg tillbaka. Orsakerna är naturligtvis många, men de har generellt sett grundat sig i den s.k. strategiska timeouten med en reducerad territoriell hotbild och en fokusförändring från invasionsförsvaret till internationella insatser. Armén och dess ingående förband har över tiden kraftsamlat till den effekt som efterfrågats och nationens intressen har försvarats både i och bortom närområdet.

Förmågan att genomföra nationell försvarsplanering hade till stor del försvunnit under timeouten, men organisationen har nu tvingats och till stor del lyckats damma av gamla kunskaper.

De hundratals hyllmetrar med olika planer som fanns inlåsta i riket ersätts nu efterhand med nya alster kryddade med erfarenheter från den tidigare eran.

En röd tråd skönjas återigen i våra planer, där inte bara sambandet mellan våra beredskapssteg och verksamheten i dessa är tydligare. Spårbarheten mellan t.ex. försvarsplanering och materielplaner, som kraftfullt efterfrågas av vår regering, börjar också inta en tydligare skepnad.

Den nationella försvarsplanering som genomförs utgår från faktorer som Skandinavien strategiska läge, militärgeografiskt viktiga områdena i riket och den nya insatsorganisationens förmågor. Till denna palett tillkommer ett stort antal ingångsvärden som i många fall fortfarande är oklara. Antaganden omvandlas dock efterhand till fakta, vilket leder den nationella försvarsplaneringen framåt i önskad riktning.

Försvarsplanering idag

Återigen samlas Försvarsmaktens personal på olika platser i riket på fältövningar för att i ur och skur diskutera taktik, operationskonst och organisatoriska utmaningar. Parallellt med fältövningar genomför arméns brigad- och bataljonsledning diverse ledningsträningsovningar och utvecklar förmågan att leda brigad- och bataljonssystem.

För att möjliggöra den nationella beredskapen och organiseringen av våra förband har flertalet medarbetare arbetat med pannan i djupa veck. En stor mängd förändringar som påverkar varandra genomförs samtidigt, men pusselbitarna börjar nu ta form och komma på plats.

När denna artikel författas har *FM Grundoperationsplan 2012 – 2015* inklusive *FM Beredskaps- och Insatsorder 2012* nyligen delgivits förbanden och dialog kring dessa genomförs vid årets beredskapskonferens vecka 40. Med hänsyn till att nya koncept för beredskap och mobilisering är under framtagande, parallellt med faktorer som att rikets skyddsobjekt är under översyn, så finns det dock fortfarande arbete kvar att göra innan dessa verk uppfyller alla krav.

Parallellt med framtagandet av ovanstående handlingar genomförs omfallsplanering mot olika nationella och internationella scenarion. De senaste åren har denna typ av arbete utförts mot fiktiva händelser där alltifrån mindre incidenter till väpnade hot har analyserats. De scenarion som utgjort grund för planeringen har benämnts typfall, krisfall eller omfall.

För närvarande är det ett antal omfall med fokus på nationell territoriell integritet som färdigställs och som bidrar till att ge ingångsvärden till några av de beredduppgifter som ska framgå i FM Grundoperationsplan.

Inom en snar framtid kommer grundoperationsplanen uppdateras utifrån omfall med bredare ingångsvärden för Sverige som nation. Denna typ av omfall välkomnas då arméns roll i FM:s hanterande av kränkningar till sjöss och i luften är begränsad och inte heller det som bör dimensionera en armé.

Som nämndes tidigare börjar fler och fler pusselbitar komma på plats. Arméns handlingsfrihet och förbandens insatsfrekvens har börjat utkristalliseras. Ett nytt interoperabelt beredskapssystem där både full och initial förmåga beskrivs är på inmarsch. Hand i hand med detta anländer inom kort Försvarsmaktens nya mobiliseringskoncept som hanterar vår nya organisation och dess utmaningar. Dessutom införs snart fyra regionala staber, i Boden, Stockholm, Skövde och på Revingehed, vars påverkan på den nationella försvarsplaneringen och genomförandet av vår verksamhet knappast går att överdriva.

Arméns olika roller

Arméns förmåga att bidra till det nationella försvaret är central på marken och en förutsättning för att övriga försvarsgrenar ska kunna verka.

En fråga som noggrant behöver övervägas och besvaras är vilka roller som ska vara dimensionerande för arméns utveckling.

Om den hitintills genomförda försvarsplaneringen får påverka svaret kan hävdas att armén är en aktör som behövs i flertalet olika roller inom ramen för ett nationellt försvar och inte bara för att hävda nationens intressen bortom närområdet.

Aktsamhet bör råda så att ögonblicksbilder från de internationella insatserna inte får alltför stor påverkan på hur vår armé och dess organisation utvecklas.

Den svenska armén har avgörande uppgifter att lösa oavsett i vilken beredskapsnivå Försvarsmakten befinner sig. När grundberedskap råder utgör överbefälhavarens nollvision avseende stölder av vapen och ammunition en tydlig ledstjärna. Stora resurser åtgår för att bevaka många skyddsobjekt utspridda över rikets yta. Samtliga förband i Sverige löser tillsammans uppgiften att upprätthålla en kontinuerlig bevakning och insatsberedskap mot dessa. Detta samarbete är avgörande, då uppgiften slukar den begränsade mängd av kontinuerligt tjänstgörande soldater som finns i organisationen.

Bördan blir inte lättare när hotbilden ökar och Försvarsmaktens beredskap höjs, eftersom nya uppgifter då tillkommer som förutsätter handlingsfrihet med olika resurser för att armén ska kunna åstadkomma någon form av kraftsamling i en avgörande riktning.

Hemvärnets förband har en tydlig roll och en avgörande betydelse, då arméns handlingsfrihet med avancerade förband till stor del är beroende av att hemvärdet kan överta huvuddelen av bevakningsrollen.

Initialt, när den nationella hotbilden är begränsad till främst sjö- och luffhot är dock huvuddelen av uppgifterna som ställs till arméns förband kopplade till objektsskydd och bevarandet av handlingsfrihet för flyg- och sjöstridskrafter. Samtidigt är arméns förmåga att genomföra styrkedemonstration och återtagande av initiativ på marken en tydlig roll som armén innehar.

Foto: FM



I flertalet av de scenarion som utgjort grund för omfallsplanering den senaste tiden har hotbilden varit fokuserad till sjöss och i luften. Detta har inneburit att arméns uppgifter till stor del hållit sig inom den ram som återfinns i grundoperationsplanen. Det är i princip endast smärre justeringar avseende geografi och resursfördelning som föranlett behov av analys, vilket i huvudsak inneburit att armén inklusive hemvärdet återigen tillsammans har fått axla den ovan nämnda rollen.

Den inbyggda risken att arméns roller reduceras genom att använda en begränsad hotbild har motverkats något genom att även ett bredare scenario fått utgöra grund för en del av omfallsplaneringen.

När behovet finns att effektivt hantera ett väpnat angrepp mot Sverige, om än ett reducerat och mer realistiskt sådant, återfinns arméns traditionella roll och de förmågor som krävs för att utöva denna. Här bär armén ansvaret att kraftsamlat åstadkomma lokal överlägsenhet på marken och därmed uppnå det avgörande som krävs för att skydda nationens suveränitet alternativt skapa den tid som behövs för att eventuell hjälp från tredje part ska anlända.

I grunden är de förmågor som efterfrågas hos arméns förband i ett nationellt omfall de samma oavsett scenario. Behovet accentueras dock avsevärt när hotbilden ökar och uppgifterna på ett tydligare sätt innefattar verksamhet på marken. Förutom en viss kvantitet, god kvalitet och en väl avvägd förmågebredd hos armén, krävs då även en relativt hård prioritering av resurser och uppgifter.

Ett axplock av utmaningar

Försvarsplaneringen har både inom ramen för framtagandet av grundoperationsplanen och olika omfall påmint om och förtydligat behovet av en fortsatt bevakning av bland annat nedanstående områden.

Objektsskydd och prioritering av objekt. Ett kontinuerligt objektsskydd är resurskrävande. Om hotbilden ökar och en handlingsfrihet värd namnet ska erhållas krävs ett hemvärnslarm, kanske också en mobilisering och inkallelse av tidvis tjänstgörande personal. För att resurserna ska användas stridsekoniskt är också en fortsatt analys och därtill hörande prioritering av skyddsobjekt och skyddsvärd verksamhet nödvändig.

Behovet av samordning. Förmågan att leda och samordna verksamhet på olika nivåer är avgörande för att nå framgång. De regionala ledningarnas roll fastställs inom kort och behovet av dessa instanser för att tvinga ner de högre stabernas kontrollspan till en realistisk nivå är uppenbart. Brigadstabernas

betydelse för att samordna arméns olika system och åstadkomma den synergieffekt som endast ett brigadsystem möjliggör kan inte nog understrykas. De lednings- och lydnadsförhållanden som ska råda i Försvarens nya organisation är väl värda att bevaka och tydliggöra för alla inblandande.

Dimensionerande roller för armén. Vilka roller som skall vara dimensionerande för armén är som nämnts tidigare flera. När den nationella hotbilden är begränsad till främst sjö- och lufthot är huvuddelen av uppgifterna som ställs till armén kopplade till objektskydd och bevarandet av handlingsfrihet för flyg- och sjöstridskrafter. Samtidigt är förmågan att genomföra styrkedemonstrationer och återta initiativet på market, i olika hotnivåer, roller som armén och dess förband måste behärska. **Försvarsplaneringen är avgörande för att arméns roller ska kunna identifieras och därmed utgöra dimensionerande ingångsvärden för arméns utveckling.**

Avslutningsvis kan konstateras att efter den strategiska timeouten som rådde från början av 2000-talet intill den ryska inmarschen i Georgien har Försvarens-

Försvarsplanering

I Militärstrategisk Doktrin (MSD 12) framgår att Försvarens makt kontinuerligt ska genomföra försvarsplanering för att kunna lösa de uppgifter som ställts. Denna planering omfattar olika aktiviteter som genomförs inom ramen för operativa studier.

Den operativa planeringen, som kan omfatta alla ledningsnivåer, delas in i krisplanering och förberedande planering.

Krisplaneringen hanterar pågående eller förestående situationer medan den förberedande planeringen omfattar grundoperations- och omfallsplanering.

En grundoperationsplan ska ge styrningar för bland annat beredskapshöjningar, mobilisering, utgångsgruppering och initiala uppgifter inriktade på prioriterade omfall.

makt sakta men säkert återtagit en del terräng avseende nationell försvarsplanering och arméns roll i närområdet. ■

**Text: Överstelöjtnant Jonas Andersson
Arméns Taktiska Stab**



Foto: Kim Svensson / FM

PRODUKTIONSLEDNINGENS ARMÉAVDELNING, PROD ARMÉ

Det talas ofta om Försvarsmaktens två delar PROD och INS – d.v.s. produktion och insats. Men det är inte alla som känner till vad de olika delarna gör. Här beskrivs uppgifter och ansvarsområden för produktionsledningens arméavdelning – också känt som PROD ARMÉ.

Produktionsledningens arméavdelning är, tillsammans med övriga avdelningar i produktionsledningen, lokaliserad till byggnaden Tre vapen på Banérgatan 62 i Stockholm.

Arméavdelningen.

Avdelningen leds av brigadgeneral Bengt Svensson och är indelad i tre sektioner - armésektionen, utrustningssektionen och marksäkerhetssektionen.

Försvarsmaktens produktionschef beslutar om avdelningens uppgifter.

Arbetet kan i stort sägas vara indelat i följande tre delar:

- Förbandsproduktion (armésektionen)
- Materielproduktion (utrustningssektionen)
- Marksäkerhet (marksäkerhetssektionen)

Arméavdelningen lämnar också underlag till produktionsplanering och uppföljning.

Stöd till pågående insatser

Att stödja pågående insatser och förberedelser för insatser är den högst prioriterade uppgiften för arméavdelningen. Arbetet som till stor del är relaterat till att tillgodose behovet av utbildad personal och materiel till insatta förband sker i nära samarbete med Armétaktiskstab (ATS). Erfarenheter bearbetas kontinuerligt och åtgärder vidtas. Stora ansträngningar läggs ner för att få fram ny materiel och personal.

Produktionsledning

Att genomföra omvandlingen till ett nytt personalförsörjningssystem är ytterligare en uppgift som dominerar avdelningens verksamhet. Detta, och kravet på ständiga leveranser till insatser, kräver ett i många stycken nya sätt att producera förband.

Chefen för arméavdelningen är produktionsledare för följande förband; Livgardet (LG), Norrbottens regemente (I 19), Livregementets husarer (K 3), Skaraborgs regemente (P 4), Södra skånska regementet (P 7), Artilleriregementet (A 9), Luftvärnsregementet (Lv 6), Göta ingångsregemente (Ing 2), Markstridsskolan (MSS), Totalförsvarets ammunitions och minröjningscentrum (Swedec) och Totalförsvarets skyddscentrum (SkyddC).

Arbetet vid armésektionen är i stor utsträckning styrd av produktionsledningens arbete med de årliga direktiven för uppdragsplanering (DUP) och verksamhetsuppdrag (VU). Vidare utarbetas en mängd tilläggsuppdrag för sådan verksamhet eller behov som inte kunnat inplaneras vid beslut om VU som tas i december året före genomförandet.





Brigadgeneral Bengt A. Svensson. Foto: FM

Att genomföra omvandlingen till ett nytt personalförsörjningssystem är ytterligare en uppgift som dominerar avdelningens verksamhet. Detta, och kravet på ständiga leveranser till insatser, kräver ett i många stycken nya sätt att producera förband.

Materielproduktion

Arbetet vid utrustningssektionen har sin tyngdpunkt i Försvarsmaktens materielplan. Den utgör grunden för Försvarsmaktens beställningar till Försvarets materielverk, (FMV). Vid utrustningssektionen utarbetas målsättningsdokument (Takisk, Teknisk, Ekonomisk Målsättning - TTEM), med stöd av förbanden, som bifogas den beställning som lämnas till FMV, som i sin tur anskaffar den efterfrågade materielen.

När materielen är anskaffad och ska överlämnas till Försvarsmakten bifogar FMV ett systemsäkerhetsgodkännande. Utifrån detta godkännande upprättas beslut om användning (BoA), som beslutas av chefen för arméavdelningen. BoA är en bekräftelse på den genomförda systemsäkerhetsverksamheten, d.v.s. att risker för skador på personal, materiel och yttre miljö analyserats och reducerats till en tolerabel nivå.

Marksäkerhet

Marksäkerhetssektionen har till huvuduppgift att föreslå åtgärder för att reducera risken för olyckor och ohälsa relaterat till markverksamheten inom Försvarsmakten. Sedan hösten 2009, då sektionen organiserades inom arméavdelningen, har en systematisk uppföljning av rapporterade olyckor och tillbud påbörjats. Inte minst handlar det om att följa upp de rekommendationer som lämnats i olika centralt beordrade undersökningar.

Chefen för arméavdelningen har, i rollen som Försvarsmaktens marksäkerhetsföreträdare, mandat att genom befäl samordna marksäkerheten inom Försvarsmakten, och den del av det systematiska arbetsmiljöarbetet som kan kopplas till markverksamheten.

**Text: Brigadgeneral Bengt A. Svensson
chef för produktionsledningens arméavdelning**

Utrustningssektionen

Vid utrustningssektionen finns materielssystemansvariga (MSA) för drygt 20 olika materielssystem.

Indirekt eld	Fältarbetsmaskiner/ förbindelsesystem
Pansarvärnssystem	Generell signaturanpassningsmtrl
EOD-materiel	Markbaserat luftvärn
Finkalibersystem	Markstridssensorer
Generell utbmateriel	Målflygplan
CBRN skyddsmateriel	Fällningsutrustning
Stridsfordon och stridsvagn	UAV Armé
APC	Telekomsystem Armé
Bandvagnar	Informationssystem Armé
Pansarterrängbilar	Ledningsplatser Armé
Hjulfordon	

TEKNIK OCH MATERIEL MÖTER MÄNNISKA – SOLDATSYSTEMETS UTVECKLING

Ur ett historiskt perspektiv har utvecklingen av soldatens utrustning gått relativt långsamt men den har tagit enorm fart under de senaste decenniet. Framförallt är det den snabba teknikutvecklingen inom en rad områden som har gett oss möjligheter att förverkliga tekniska lösningar och gjort dem användbara för soldaten. Soldaten, som är Försvarets viktigaste resurs, måste betraktas som ett system och anskaffning av delsystem och komponenter måste ske samordnat för att vi ska uppnå ett användarvänligt soldatsystem i framtiden. Här beskriver överstelöjtnant Kenneth Tapper hur soldatsystemet kommer att utvecklas de närmaste åren. Under hösten 2011 fastställs också Systemutvecklingsplan Soldat.

Det faktum att vi snabbare kan förverkliga tekniska lösningar är naturligtvis positivt men det finns även en del baksidor som måste hanteras. Människan har sina begränsningar vilket vi har en tendens att glömma med jämna mellanrum. Vi har också lätt att imponeras av tekniska lösningar och vill gärna ha det som är nytt och ”häftigt”.

Det här leder inte allt för sällan till att vi suboptimerar soldaten som system, och det är som ett system soldaten måste betraktas. Gör vi inte det så resulterar det i stora problem. Det här synsättet måste implementeras

Det är inte alltid en teknisk lösning som är den bästa, det kan i vissa fall vara bättre att ändra metod genom utbildning och träning.

hos alla i Försvarets makt och hos de inom Försvarets materielverk (FMV) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) som arbetar med det som har koppling till soldaten.

Det var en förenklad beskrivning av ena sidan av myntet. Den andra är att vi självklart ska ta till oss den snabba teknikutvecklingen och inte gå miste om

de fördelar som tekniken erbjuder. Vi får inte glömma att det i många fall handlar om soldatens stridsvärde och ytterst om liv eller död. Det är främst med dessa aspekter i åtanke som vi måste värdera vilka lösningar

som ska väljas för att soldatsystemet ska uppnå de krav som Försvarets makt ställer. Det är inte alltid en teknisk lösning som är den bästa, det kan i vissa fall vara bättre att ändra metod genom utbildning och träning.

Det här kan förefalla vara självklarheter, men faktum är att vi måste strukturera och höja kvaliteten på verksamheter med koppling till soldatsystemet och dess utveckling.

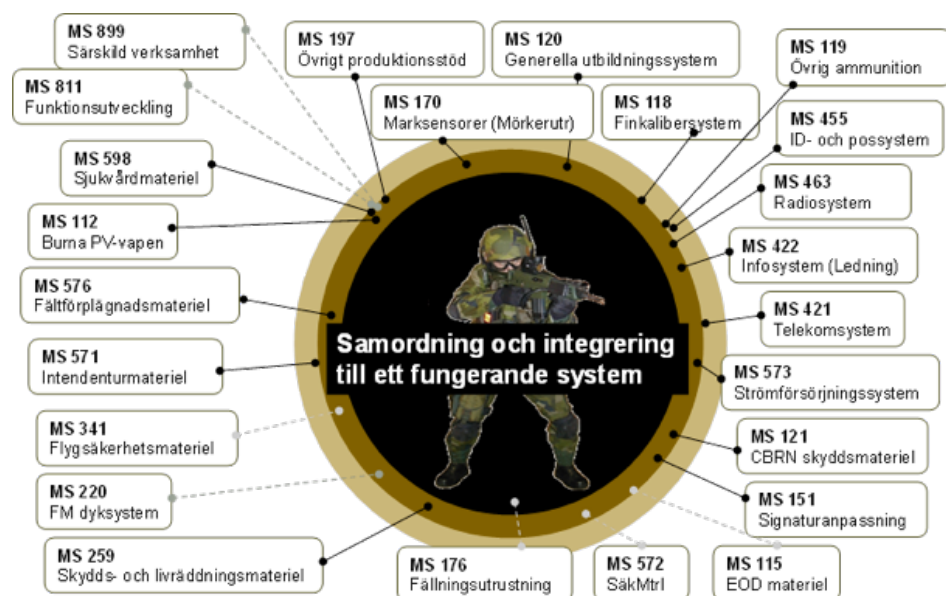






Foto: Maria Pålsson / FM

Från fokus på mekanisering till soldatsystemet

Soldaten, d.v.s. människan, har alltid varit den viktigaste resursen för armén. Men fokus på materielutveckling har under olika tidsperioder varierat. Under 80- och 90-talet var det till exempel stort fokus på mekanisering, vilket ledde till att soldatsystemets utveckling hamnade lite i skymundan. I början av 2000-talet, i takt med att svenska markstridsförband i ökad grad efterfrågades internationellt, konstaterades att Sverige i ett internationellt perspektiv var efter i utvecklingen av ett modernt och efterfrågat soldatsystem. Det var upphovet till förstudie MARKUS (MARKstridsUrustad Soldat) som tämligen omgående följdes upp med

studie och studieförsök MARKUS, vilka avrapporterades 2007. I rapporten ges ett antal bra och relevanta förslag till åtgärder för att komma tillrätta med de brister som förelåg och föreligger inom soldatområdet. Rekommendationerna är nu under omhändertagande och förutsättningarna för att tillgodose en soldatutveckling värd namnet är på väg att förbättras.

Att förändra synsättet från "hur svårt kan det vara att anskaffa lite soldatprylar" till att betrakta soldaten som ett komplext system med människan i centrum är inte gjort över en natt. Bara det faktum att individerna som skall utrustas och kunna verka omfattar kvinnor och män med variationer i vikt mellan 45-120 kg och i längd mellan 155-210 cm är upphov till utmaningar. Hur stora är inte skillnaderna i vad man orkar bära, hur mycket kroppsytta som disponeras för att kunna fästa utrustning på o s v. Till detta skall sedan läggas variationer i fysiska, mentala och övriga förutsättningar. Vid en sådan betraktelse börjar man förstå svårigheterna. Med detta som utgångspunkt måste det göras en värdering av vad som är rimligt att bära och utifrån det skapa utrustningsalternativ för gruppen och de uppgifter den skall lösa. Vi är långt ifrån ensamma om att behöva hantera den här utmaningen, de flesta länder lever med samma problem, se bild 1.

Vision och målsättning för soldatsystemet:

Vision

Soldatsystemet skall vara användarvänligt.

Mål

Målet för utvecklingen av soldatsystemet är att åstadkomma ett moduluppbyggt, väl integrerat, anpassningsbart, användarvänligt system med låg vikt och liten volym. Systemet skall ge soldaten de förmågor Försvarsmakten efterfrågar.

Planerna för utvecklingen samordnas

Vad görs då för att komma tillrätta med beskriven problematik och genomföra en acceptabel hantering

av, och utveckling för Försvarsmaktens viktigaste resurs, soldaten? Som nämnts ovan så omhändertas nu rekommendationerna från MARKUS studien. Några av de viktigaste åtgärderna som omhändertagits och är på väg att omhändertas är att det nu finns samordningsansvariga för soldatsystemet inom Försvarsmakten (FM), Försvarets materielverk (FMV) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) och att det för soldatsystemet har utarbetats följande styr- och inriktningsdokument:

- Systemlivscykelplan (SLCP), (FMV)
- Övergripande systemmålsättning (ÖSM) för soldatsystemet, (FM)
- Systemutvecklingsplan (SUP), (FM)

För att kunna åstadkomma ett strukturerat arbete och samordnad utveckling av soldatsystemet är dessa dokument nödvändiga. Det måste finnas något att peka på för att organisationerna, i det här fallet FM, FMV och FOI berörda organisationsenheter och handläggare, ska ta till sig aktuella styrningar och inriktningar.

För närvarande pågår utarbetande av rutiner för att behoven av samordning inte skall falla mellan stolarna. Arbetet med studier, utveckling och anskaffning av utrustning till soldaten genomförs primärt inom 17 materielsystem (MS) och därtill skall läggas MS där det finns gränssytor mot soldaten, exempelvis fordon varifrån soldaten ska kunna verka. Sedan bör poängteras att nuvarande indelningen i materielsystem inte är direkt en renodlad systemindelning utan snarare är ett gammalt arv från en produktionsteknisk indelning. Detta faktum underlättar inte samordningsproblematiken.

Anskaffning måste samordnas

Hittills har anskaffning av delsystem och komponenter till soldaten i huvudsak genomförts styckevist och delat utan något samordnat helhetstänk, det vill säga utan att betrakta soldaten som ett system. Visst har det gjorts ansträngningar till samordning inom och mellan en del materielsystem, men det har inte funnits något uttalat helhetsansvar vilket vi alltför ofta har sett exempel på. Centrala frågor som är uppe för avvägning i detta avseende är integrationsansvar och strömförsörjning. Vem ska vara integrationsvarig? Hur ska soldatens delsystem strömförsörjas?

Andra faktorer som måste beaktas och har stor påverkan på utveckling av, och anskaffning av utrustning till soldatsystemet är:

- FM materielförsörjningsstrategi med en tydlig prioritering att anskaffa det som redan finns tillgängligt på marknaden.

- Prioritering och styrning att utveckling och anskaffning ska ske i internationellt samarbete.
- Att i princip all upphandling skall ske i konkurrens, det vill säga följa lagen om offentlig upphandling (LOU).
- Arbetsgivaransvar innebärande att lagar och förordningar skall följas.
- Faktumet att vi skall kunna verka över stora delar av världen, vilket resulterar i en stor bredd avseende klimat och miljökrav.
- Begränsade personella resurser som arbetar med materielförsörjning inom FM. Även FMV:s organisation krymper i detta avseende.



Stridsvästsysteem (SVS) 2008 (modifieras till SVS 2012).

Det här ger en liten insikt om en del av vad som måste beaktas vid anskaffning av utrustning till soldatsystemet. Snabb anskaffning av utrustning är med andra ord inte enkel och i många fall inte ens möjlig. Det är också en del av förklaringen till att det ute på förbanden och i missionsområdena upplevs som att det inte händer någonting i materieförsörjningsspåret. För att råda bot på detta är strävan att vara förtänksam och därmed undvika parerasituationer. Snabbt uppkomna behov kommer alltid att dyka upp och där kommer FM och FMV fortsätta att se över möjligheterna att kunna hantera dessa situationer.

Pågående och planerad verksamhet

Många av nämnda utmaningarna håller på att omhändertas och det finns en hel del positivt på gång. De materielanskaffningsbehov som MARKUS rapporten pekade på är i allt väsentligt omhändertaget i Försvarens materielplan och beslutad utveckling och anskaffning av utrustning till soldatsystem görs mot tre olika ambitionsnivåer med utgångspunkt från förbandsvisa krav. Inledningsvis ska anskaffningen täcka behovet för utbildning, insats, beredskap och materielunderhåll.

Några av de viktigare områdena för utveckling och anskaffning är:

- Påbörjad anskaffning av interngruppradio (IGR) till alla soldater med markstrid som huvuduppgift och till de soldater vid understödjande förband som verkar i stridsområdet skall fullföljas.
- Mörkerstridsutrustning för soldaten bestående av bildförstärkare, mörkerriktmedel (vapenlampa och laserpekare) och märkutrustning för igenkänning anskaffas med första leveranser tidigt 2012. Vidare planeras anskaffning av IR-spårlysummunition, IR- och andra sensorer för observation, materiel för märkning av soldaten, hjälpmedel för träning, t ex skjutbanor inomhus.
- Anskaffning av Ledningsstödsystem Soldat (LSS) till gruppchefer och soldater påbörjas med införande från 2014 i syfte att utveckla metod inför förbandsättning 2017. LSS syftar till att ge stöd för navigering, målhantering, lägesuppfattning och rapportering.
- För att kunna möta nuvarande och framtida ballistiska hot utvecklas och anskaffas (Personlig Ballistiskt SkyddsUtrustningsSystem) PBSUS, som omfattar kroppsskydd, hjälm, ögonskydd

och utrustning för insats mot folkmassa (IMF). Leverans av systemet påbörjas 2012. Ögonskydd är levererade.

- En ny marschkänga avsedd för förband med markstridssoldater som bär tungt levereras 2011-2013. Kängan kommer efterhand även att tilldelas övriga förband.
- Anskaffning av ett nytt flexibelt stridsvästsystem och ett nytt ryggsäckssystem med leverans under 2012. Ryggsäckssystemet är främst avsett för förband som uppträder under längre tid till fots.
- Komplettera redan anskaffade ballistiska ögonskydd med laserskydd.

Vidare planeras att:

- Ta fram underlag för strömförsörjning av soldatsystemet bl a med syfte att minimera strömförbrukning, kontrollera laddningsstatus och säkerställa reservfunktion.
- Metoder och utrustning för igenkänning och identifiering utvecklas, anskaffas och införs.
- Över tiden skall studier och utveckling bedrivas för att omhänderta förändringar i krav vad avser uniformssystem, personligt ballistiskt skyddssystem, stridsvästsystem och bärsystem.
- Studera och anskaffa en ny familj av eldhandvapen/understödsvapen, med anpassad ammunition, riktmedel och hjälpmedel för träning, t ex mål med värmesignatur. Studien bör påbörjas snarast, dock senast 2012 i syfte att inhämta kunskap och erfarenheter.
- Initiering av forskning och studier enligt 13 förslag i Systemutvecklingsplan Soldat. Där prioriteras förflyttning, observation och verkan vid strid till fots, t ex robusta navigeringssystem och burna sensorer, verkan i mjuka och hårda mål jämte skjutträning samt ett stödsystem för navigering och målhantering.

Utöver de konkreta utvecklings- och anskaffningsområden som nämns ovan krävs ytterligare åtgärder för

Vad tycker du om materielsystem soldat?

Skriv ett inlägg till:

www.armebloggen.se.

Skicka ditt bidrag till: armen@mil.se

att uppnå optimal systemeffekt. Det skall utredas hur soldatsystemets delar skall integreras och samverka med varandra. Varken FM eller FMV har de resurser som krävs för att åta sig integrationsansvaret för soldatsystemet. Därför skall det även utredas vad ett integrationsansvar som inkluderar konfigurationsledning innebär och vilka aktörer som med hög grad av tillgänglighet kan åta sig ett sådant ansvar.

Integrationsproblematiken skall beakta systemets användarvänlighet, d v s frågor om komfort, ergonomi, fysisk och psykisk belastning, Människa-System-Interaktion (MSI), möjligheter att verka i definierade uppgifter/situationer.

Strävan är också att inom ramen för ordinarie process för att omhänderta erfarenheter -Lessons Lear-

ned - utveckla rutiner för att strukturerat ta om hand den enskilde soldatens och gruppens erfarenheter.

Nämnda anskaffningar och utvecklingsområden bedöms vara de viktigaste för att åstadkomma en bra soldatutveckling enligt vision och målsättning i den Systemutvecklingsplan Soldat som kommer att fastställas under hösten 2011. ■

**Text: Överstelöjtnant Kenneth Tapper
Systemsamordnare soldat, utrustningssektionen
på produktionsledningens arméavdelning**

Läs också Fredrik Karlssons artikel om den planerade anskaffningen av mörkermateriel, sidan 24.



Foto: Torbjörn F Gustafsson /FM

PLANERAD ANSKAFFNING

Försvarsmakten har för närvarande brist på mörkermateriel. Den planerade anskaffningen i nuvarande materielplan försöker skapa en bättre balans



Monokulär bildförstärkare. Foto: THEON

Mycket av Försvarsmaktens nationella verksamhet genomförs i mörker. Det samma gäller i internationella insatser. Exempelvis har flera av de strider som svenska förband genomfört i Afghanistan varit i mörker. Vi bör säkerställa att alla våra förband har hög förmåga att framrycka, observera och bekämpa i mörker. Med teknikövertag och en välövad förmåga att strida i mörker kan de hot som förekommer mötas. Det räcker inte med bara tilldelning av materiel. Det fordras att soldaterna genomfört samtliga utbildningssteg och fått tillräcklig mängd träning med den taktik

de känner till från dagerförhållanden för att förbanden skall få en verklig förmåga som kan tillämpas i reella stridssituationer

Materiel måste finnas tillgänglig i sådan mängd att grundutbildning, fortsatt träning, insats och underhåll kan bedrivas parallellt. I förband med

strid som huvuduppgift måste alla ingående enheter ha samma mörkerförmåga, dvs även de enheter som ansvarar för sjukvård, underhåll och fältarbeten m.m. Förbanden måste vara samövade.

Försvarsmakten har för närvarande stor brist på mörkermateriel. Den planerade anskaffningen försöker skapa en bättre balans mellan behov och tillgång. Enligt aktuell materielplan kommer huvuddelen av FM förband att få tillgång till mörkermateriel under de närmsta åren.

Exempel på planerad anskaffning inom mörkermaterielområdet:

Ny monokulär bildförstärkare

De första levereras till FM i februari 2012. Leverans av en stor numerär under ett antal år. Planerad införandeutbildning genomförs 2012-2013.

Mörkerriktmedel Ak5 (laserpekare/belysare/vapenlampa) ytterligare anskaffning

De första levererades under februari 2010. Ytterligare anskaffningar av större mängd kommer att ske med en delleverans redan under 2011. Införandekurser har genomförts under 2010 och 2011.



IG AV MÖRKERMATERIEL.

mellan behov och tillgång. Enligt planen skall huvuddelen av FM förband få tillgång till mörkermateriel under de närmsta åren.

Märkutrustning NIR (passiv och aktiv)

Prov och försök genomförs under 2011, både materielförsök och truppöversök. Planerad första anskaffning av märkutrustning under 2012 senare del.

IRV-sikten

Lätta IRV-sikten anskaffades i mindre mängd 2008, ytterligare leveranser planeras att ske under 2012 och framåt. Medeltunga och tunga IRV-sikten har det genomförts försök med under ett antal år. Under 2012 levereras en första delserie med fortsatt leveranser efter hand.

Införandekurser planeras att genomföras under hösten 2012.

IRV-observationsinstrument lång räckvidd

Olika typer av IRV-kamera har anskaffats i mindre mängd för FM. Prov och försök har genomförts under ett antal år. För att säkerställa observation på långa avstånd samt kunna mäta avstånd så anskaffas långräckviddig IRV-kamera på plutonsnivå. Införande kurser planeras att genomföras under hösten 2012.

Laserskyddsglasögon

Varje soldat skall utrustas med ett till mörkerstrid anpassat kombinerat laserskydd och splitterskydd för ögonen detta med hänsyn till det stora använ-

”Förmågan att strida i mörker är ett krav för alla soldater ingående i insatsorganisationen. Soldaterna ska ha förutsättningar att uppnå verkan före motståndaren dygnet runt med eget vapen och med gruppens understödsvapen.”

dandet av lasrar i konfliktområdena både av egna, allierade och motståndare.

Planeras att anskaffas under 2012 med inriktningen att laserskydd då anskaffas till redan levererade skyddsglasögon.

Laseravståndsinstrument

För att säkerställa mätning av avstånd i dagsljus och mörker planeras anskaffning av Laser AI under 2014.

Text: Kapten Fredrik Karlsson, utvecklingsofficer vid Markstridsskolan

Läs också Kenneth Tappers artikel om hur materielsystemet för soldaten utvecklas, sidan 18.



Foto: FM

OMLT I AFGHANISTAN

Martin Liander var chef för svenska OMLT 2. Kandak (bataljon) under den 19:e Afghanistanstyrkan som tjänstgjorde från maj månad 2010 till december 2010. Han konstaterar att uppgiften ytterst handlar om vilja och engagemang för att vinna de afghanska soldaternas förtroende. Om att hantera överväldigande utbildningsproblem med små resurser och samtidigt kunna lösa svåra stridssituationer. Och att sist men inte minst ha förmågan att snabbt kunna återhämta sig för att ta sig an nästa uppdrag i insatsområdet och till sist kunna återvända hem till ett vardagsliv i Sverige.

Vi har nu varit på plats i Afghanistan i över åtta veckor och förbandet har redan varit i ett stort antal strider av varierande karaktär och intensitet. Den afghanska brigadchefen kör hårt med sin 2.Kandak (2. bataljon) och mina mentorer med understödspersonal får slita ont för att hinna återhämta mellan alla uppdragen.

Det är ändå med en viss lättnad jag kan konstatera att en viktig delmålsättning i den första fasen av vår plan har gått i lås. Målsättningen att vinna våra afghanska bröders förtroende verkar vara uppnådd. Mina mäns vilja och mod att i varje situation dygnet runt följa sin motpart har betalt sig och vi har nu byggt upp den relation som varje mentorskap måste vila på, det absoluta förtroendet. Vi har just varit med om fem dagars sammanhängande, intensiva strider och förbereder oss nu för att åka hem till Sverige på vår första ledighet.

Vad avser resultatet med det andra viktiga målet under inledningsfasen av vår mission så såg det inte lika ljusst ut. Vår avsikt var att försöka kartlägga de brister som vår bataljon hade i förhållande till fastställda doktriner, reglementen och gällande tashkil d.v.s. organisations och materiel struktur.

Brister i organisations- och materielstruktur

Det var tyvärr ganska uppenbart att 2. Kandak inte arbetade efter de reglementen och strukturer som den afghanska försvarsmaktsledningen tagit fram tillsammans med ISAF (International Security Assistance Force)/ NATO (North Atlantic Treaty Organization).

Men det var lika uppenbart att förbandet inte hade fått rätt personal eller tillförts den materiel som var en förutsättning för att kunna uppträda så som reglementena föreskrev. I stället för att åka i splitterskyddade terrängbilar (HUMVEE) så var huvudfordonet för såväl skyttegruppen som understödet, vanliga standard pickuper av typen Ford Ranger.

Där moderna eldhandvapen och understödsvapen borde finnas fanns endast ryska vapen som var

Det är mycket märkligt hur soldatlivet i en stridszon kan "speeda" upp en förtroendeprocess. Det som sannolikt skulle ta en halv mansålder i en normal miljö kan uppnås redan efter några timmar när man i en eldställning delat en situation där livet stått som insats.

mycket nedslitna efter år av krig. Listorna över tillkortkommandena blev mycket långa och utbildningsproblemen som tornade upp sig var mångfacetterade. Det är mycket märkligt hur soldatlivet i en stridszon kan "speeda" upp en förtroendeprocess. Det som sannolikt skulle ta en halv mansålder i en normal



Kandakens standardfordon bestod av Ford Ranger pickup helt utan skydd. Att uppträda offensivt i en anfallsrörelse med den typen av fordon fick många gånger förödande konsekvenser för soldaterna. Fyra soldater dödades och fyra skadades mycket svårt när den här pick-upen körde på en IED (Improvised Explosive Device) baserad på en stridsvagnsmina. Mot den bakgrunden kom OMLT att lägga många dagar av arbete med att driva processen att tillföra HUMVEEs till 2. Kandak. (Foto: Patrik Bäck)

miljö kan uppnås redan efter några timmar när man i en eldställning delat en situation där livet stått som insats.

Vi fattade ganska snart beslutet att vi skulle behöva använda all personal vid OMLT för att täcka in det stora utbildningsbehovet. Det framstod också tydligt att utbildning och träning också måste bedrivas under pågående skarpa operationer. Ganska snart blev det en vanlig syn att se våra svenska prickskyttar utbilda de afghanska. Att se vår sjukvårdspersonal träna de afghanska motsvarigheterna i allt från första hjälpen till hur man bör lägga upp sjukvisitationen.



Återhämtningsrutin i bakre läge

OMLT som förband bor tillsammans med den afghanska motparten såväl under vanliga veckor på campen som under operationer. Man tillbringar därmed i stort sett all tid tillsammans med den afghanska armén. Vi valde att schematiskt lägga upp vårt arbete efter principen 10/4 det vill säga att vi var 10 dagar med vår respektive afghanska förbandsenhet för att därefter återsamla hela OMLT under fyra dagar i vårt bakre läge på den amerikanska basen Camp Mike Spann strax utanför staden Mazar-e Sharif.

De fyra dagarna använde vi för att fylla upp förnödenheter och drivmedel samt avrapportera genomförd verksamhet. Av förklarliga skäl kom även debriefing och kamratsamtal att bli stående inslag. Jag utnyttjade också som chef återhämtningarna till att hantera

vinna erfarenheter men också till att styra kommande verksamhet och resursfördelning till mentorsteamet. Det var alltid skönt att komma till civilisationen efter fjorton dagar med frystorkade dygnsportioner och fältliv inte minst för den enhet som tillbringade sin tid

som avskurna på patrullbasen nere i Darzab, längst västerut i det svensk-finska ansvarsområdet i norra Afghanistan.

Sakfrågorna varierade från det mest rudimentära som att fordonen inte vårdats på två år till att förbandet fullständigt saknade en underrättelsetjänst.

Ledighet efter intensiva strider

Den återhämtning som vi nu hade framför oss var dock speciell. Vi hade fem dagars sammanhängande strider i ryggen

där hela OMLT varit involverade och skulle nu efter två och en halv månads slit få åka hem på en första välförtjänt ledighet. I spåret av vår taktiska urdraging hade vi fått lämna efter oss sönderskjutna fordon



Många utbildningspass planerades och genomfördes med vår afghanska motpart. Fordonsutbildningen omfattade allt ifrån att lära ut hur man byter däck till backövningar. 2. Kandak hade lastbilar som hade körts på lågväxel i två år. Fem minuters utbildning gav dem en bil som gick fortare än 30km per timme. Under våra operationer tillsammans noterade vi att afghanerna inte använde karta för att hitta utan snarare tog med sig en "mänsklig karta" det vill säga en person som hittade dit man skulle. Karttjänsten blev ett mer frekvent nyttjat verktyg vid både planering och genomförande efter det att kartutbildning genomförts. (Foto: Patrick Bäck)



Foto: Patrik Bäck

och släpvagnar på våra yttre operationsbaser. Våra huvuden var fyllda av minnen från dödade motståndare och bilder av skadade och döda afghanska kamrater... men jag hade i alla fall allt mitt manskap med mig.

Stämningen på förbandet var uppslupen även om vi uppenbart var "speedade". Våra samtal under materielvården rörde sig uteslutande om alla de detaljer som utspelat sig i de olika stridsmomenten. Jag fasci-



Återhämtning och materielvård på Camp Mike Spann var en naturlig del i återkopplingen till den genomförda verksamheten. Många erfarenheter identifierades i de informella och formella samtalen, som sen kunde omsättas i taktik och teknik förändringar inför nästa uppdrag. (Foto: Patrik Bäck)

nerades av de många individuella perspektiven och av hur lite av helhetsbilden jag som chef på platsen egentligen haft. Trots det hade jag själv och de underlydande cheferna fattat ett antal beslut under striderna på ett underlag som i retroperspektiv uppenbart var begränsat.

Samordning under striderna

Men det som var slående i hela situationen var den höga grad av samordning som med eller utan chefers beslut kommit till stånd. Eld från takskyttar som koordinerades med fordonschefers kommandon och bilförarens manövrerande av fordonen. Gruppchefers utklarande av skjutgränser. Den frekvent återkommande stridsrapporteringen och lägesrapportering från direkt underställda chefer in till stridsledaren. Vapenval som optimerades i förhållande till avstånd och måltyp.

Särskilt tydlig var denna koordinering och samordning i en av striderna där vi med åtta fordon i nordlig riktning framryckte längs en dalgång. Vägen löpte i en wadi (uttorkad flodfära) som i väster kantades av en lodrät bergvägg och i öster av en by med bebyggelse ända fram till vägen.

Det afghanska arméförbandet (Afghan National Army, ANA) framryckte framför OMLT och hade en uttalad ambition att nå nattlägret innan mörkret lade sig. I samma stund som de första ANA enheterna rullar in i nattlägret så angriper motståndaren fordonskolonnen från väster. Det inledande eldöverfallet slår mot kön av ANA som i brist på beväpnade fordon slår halt och övergår till avsuttet strid. Detta innebär att vägen framför OMLT nu är blockerad. Vägen blir ännu mer blockerad då ANAs tättförband vänder tillbaka för att understödja de utsatta enheterna.

I samma sekund som OMLT tättfordon rapporterar om läget och samtidigt klarar ut skjutgränserna mot ANA, som nu är under framryckning upp längs dalgångens västra sida, så utsätts OMLT för eldöverfall

På bilden ser vi en personterrängbil 6 (PTGB 6 B), den så kallade "Galten", efter beskjutning. Våra fordon var ett mycket viktigt skydd och rätt utnyttjade så var de också en bra vapenplattform. Vi beklagar de många fordon vi skadat och slitit ut men lever ändå i tron att vi samtidigt löst vår uppgift. (Foto: Patrik Bäck)





från minst fyra olika riktningar. Eld avges mot våra fordon med kulsprutor, raketgevär och eldhandvapen. Svårast ansatt är de bakre delarna av kolonnen som inte åtnjuter något naturligt skydd av terrängen och dessutom mottar eld från bebyggelsen.

I ett andra moment kastas handgranater kastat ner över klippkanten och kreverar på, under och vid sidan om fordonen. Ganska omgående skadas ett av OMLTs fordon så pass allvarligt att det blir manöverodugligt. Samtidigt övergår eldöverfallet mot den bakre OMLT

Att som chef vara i denna typ av situation borde vara en mardröm. Min upplevelse blev en annan. Direkt underställda chefer löste sina uppgifter fullt ut inkluderat rapportering. Stridsledaren koordinerade pågående aktiviteter mellan underenheterna samt effektuerade orden om stridbärgning. Detta gjorde att jag som chef kunde fokusera på att ha en övergripande bild över situationen samt att hålla kontakten med ANA.

fordonen till överfall.

I detta utsatta läge sker följande egna aktiviteter. Eldöverläget återvinns genom takskyttarnas bekämpning av motståndarens eldställningar. Aktiv stridsfältsbelysning läggs över den

västra bergskammen för att möjliggöra målupptäckt för ANA. Överfallet slås tillbaka genom närstrid med eldhandvapen. Ett fordon från den främsta stridsenheten stridsbogserar det skadade fordonet från kån. Flygunderstöd begärs och anländer på kort tid. Samverkan genomförs med chefen för ANA.



*Ett exempel på hur terrängen kunde arta sig i insatsområdet.
(Foto: Patrik Bäck)*

Att som chef vara i denna typ av situation borde vara en mardröm. Min upplevelse blev en annan. Direkt underställda chefer löste sina uppgifter fullt ut inkluderat rapportering. Stridsledaren koordinerade pågående aktiviteter mellan underenheterna samt effektiviserade ordern om stridbärgning. Detta gjorde att jag som chef kunde fokusera på att ha en övergripande bild över situationen samt att hålla kontakten med ANA.

Ur ett arméperspektiv finns det enligt mitt förmenande inget som driver på utvecklingen av materiel och stridsteknik bättre än att delta i strid. Därför är det med särskild glädje jag idag när jag jobbar med utbildningsfrågor på högkvarteret kan konstatera att många av de erfarenheter och synpunkter som mitt förband inkommit med har tagits emot och bidragit till en utveckling av vår sammantagna förmåga.

Afghanska bröder

Att dela de afghanska soldaternas alla vedermödor och få uppleva deras vardag har varit mycket spännande och jag upplever att våra värdar tyckt detsamma avseende oss. Under kvällarna har jag sett mina soldater sitta med de afghanska soldaterna och samtala, ibland med hjälp av tolk och ibland med de ord de lärt av var-



andras språk. De talar med soldatens språk om allt de upplevt. Det finns mycket känslor i dessa samtal även om de många gånger göms i soldatens sarkastiska humor.

Nu är vi alla ur OMLT FS19 tillbaka i det normala samhället och på våra vanliga arbetsplatser och som soldater genom alla tider har vi fått förmånen att uppleva två diametralt skilda världar – båda lika verkliga.

Text: Överstelöjtnant Martin Liander ■

Många av de samtalsstunder vi fick med vår motpart utspelades under måltider eller ändlösa testunder i motsats till vad vi fått lära oss avseende hygien kring den afghanska kokkonsten så klarade vi oss från både magsjukor och inälvsparasiter trots i stort sett dagliga måltider hos våra värdar. Foto: Patrick Bäck



12 ÅR I KOSOVO

Den 25 augusti 1999 sattes Sveriges första styrkebidrag in i Kosovo. Idag 12 år senare är Sverige fortsatt kvar. Vad har hänt och hur ser det ut idag? Hur länge bedöms KFOR finnas och Sverige vara kvar i insatsen? Chefen för den 23:e Kosovostyrkan, överstelöjtnant Anders Stach, beskriver hur arbetet och truppbidraget förändrats under ett drygt decennium när den internationella styrkan i Kosovo gått från 60 000 soldater till 6000.



I nom ramen för en, enligt FN-stadgarna, fredsframtvängande operation och baserat på en resolution från FN:s säkerhetsråd inleddes 1998 den internationella insatsen i Kosovo. Den inriktades på den humanitära situationen, fred och säkerhet. I mars 1999 iscensattes NATO-operationen ALLIED FORCE med flygbombning mot serbiska installationer. Under sommaren 1999 sattes NATO-ledd marktrupp, in - Kosovo force (KFOR) och Sverige bidrog tidigt med mekaniserade förband.

Sverige kom att bli en kvalitativ, effektiv och välrenommerad truppbidragare och uppfattas så även bland Kosovos befolkning. Att Sverige har ett gott an-

seende framkommer ofta och är något som underlättar arbetet. I slutet av 90-talet var nära 60 000 soldater insatta i Kosovo. I varje av de totalt fem av KFOR definierade sektorerna i landet var en brigad grupperad. KFOR's mandat och mål var då, liksom idag att skapa en säker miljö och möjliggöra rörelsefrihet för landets befolkning. FN-resolution 1244 ger ett robust mandat och ger insatta förband och enheter möjlighet att vid behov nyttja resolut väpnad makt.

Utvecklingen i Kosovo har i stort präglats av en utdragen men positiv freds- och säkerhetsprocess. KFOR's utformning, innehåll och koncept har löpande följt utvecklingen. Successivt har den militära närvaron minskat parallellt med att annat internationellt stöd ökat. Vid sidan av FN och NATO kan nämnas EU, OSCE och ett stort antal andra internationella statliga och icke statliga organisationer. Brigader har ersatts av bataljoner, bataljoner av kompanier.

Den 17 februari 2008 utropade sig Kosovo självständigt. Inledningsvis var det USA och ett 25-tal länder, inklusive Sverige, som erkände Kosovo. Idag är det drygt ett 80-tal länder som erkänt landet.

Statusfrågan är naturligtvis en av kärnfrågorna kopplad till landets utveckling. Stater som Ryssland och Serbien uttalar ständigt ovilja att erkänna staten Kosovo. Innebörden av detta tar sig särskilt i uttryck i de serbiska minoritetsenklaverna, då främst i norr där en serbisk parallellstruktur existerar. Något som uppfattas problematiskt är att fem EU-medlemsstater inte erkänt Kosovo och av KFOR's 31 truppbidragande länder har 8 ej erkänt republiken Kosovo. Landets egna säkerhetsstrukturer fungerar successivt allt bättre. I arbetet med att bidra med uppbyggandet av en självständig multietnisk polis och rättsväsende etablerade EU 2009 EULEX, en polis-, tull- och rättsinsatsmission.

Visst har det varit bakslag. Vi minns kravallerna 2004 och de mindre oroligheterna i samband med självständighetsförklaringen 2008. Ett avgörande bakslag, som nu håller på att klaras upp, är de oroligheter, stridigheter som i skrivande stund pågår i norra Kosovo kopplat till tullemborgot mot Serbien. Kärnfrågorna har varit och förblir frågan om Kosovos status, det svårkontrollerade området i norr, det segregerade klassamhället samt problematiken kopplat till ekonomi, arbetslöshet och grov organiserad brottslighet.

Även om det ständigt tycks råda politisk turbulens och ovilja att nå permanent lösning mellan Pristina och Belgrad fortsätter en blygsam men positiv utveckling. Dialoger pågår, gränserna är klarlagda med Makedonien, Albanien och Montenegro och bevakningen av huvuddelen av religiöst betydande objekt är

Successivt har den militära närvaron minskat. Sommaren 2011 återlämnades marken där den svenska campen, Camp Victoria, varit etablerad - Foto: KS 23 / FM



återlämnad till Kosovos polis. Kosovoalbaner och kosovoserber, med vissa undantag, visar tecken på ökad förståelse och integrering. Den yngre befolkningen uttrycker framtidstro, deras fokus präglas av viljan att arbeta och studera mer än av etniska olikheter.

I dag består KFOR av ca 6 000 soldater, grupperade på tolv baser. Den huvudsakliga närvaron präglas av samverkan, rådgivning (mentorering) och övervakning. Det svenska styrkebidraget uppgick som mest till ca 1000 man men består nu av 70 befattningar som i huvudsak verkar inom två sektorer, dels inom samverkan och övervakning och dels inom säkerhetsreformeringsarbetet. Det handlar ytterst om att stödja en demokratisk samhällsutveckling och samtidigt övervaka, ”ta tempen” på utvecklingens framåtskridande. Förutom samverkans-, övervakningsteam och befattningar kopplade till säkerhetsreformeringsarbetet inrymmer det svenska truppbidraget sektorledning för samverkan och övervakning, underrättelseenhet samt nationellt underhållsstöd. I det fall ”tempen visar sig vara för hög”, likt aktuell utveckling i norr inrymmer KFOR fortsatt ”hårda förband” som kan sättas in.

Hur länge blir då KFOR och det svensk militära styrkebidraget kvar? KFOR närvaro minskas successivt. Bedömt kommer KFOR att halveras inom ett år, detta förutsätter naturligtvis en positiv utveckling. Sverige, likt andra bidragande länder, formar sina bidrag utifrån rådande behov och egen politisk vilja. Jag har uppfattat att Sverige var bland de första in och sannolikt i en eller annan konstellation kommer vara

en av de sista ut. Genom en fortsatt långsiktig positiv utveckling och ett successivt EU-närmande är det möjligt att ett svenskt militärt styrkebidrag inte längre skulle ha uppdrag att lösa i Kosovo 2013/14. Så länge den svenska politiska viljan är att Försvarsmakten skall verka för fred och säkerhet i Kosovo löses detta genom kvalitativa, effektiva och välrenommerad truppbidrag.

Just nu levererar det 23:e svenska styrkebidraget i Kosovo maximal operativ effekt genom att verka, synas och respekteras.

Text: Överstelöjtnant Anders Stach ■



*Svensk personal arbetandes med Security Sector Reform (SSR).
Foto: KS 23 / FM*

Huvudstaden Pristina, Kosovo. Foto: KS 23 / FM





Foto: PJ

Det man inte vet kan man inte förhålla sig till

Journalister står inte särskilt högt i kurs hos militärer, med viss rätt i många fall. Bevakningen är ofta ensidig, okunnig, man letar bara fel och vill gärna hänga ut någon skyldig.

Få reportrar, Micke Holmström på Svenska Dagbladet är ett undantag, arbetar heltid med att bevaka Försvarsmakten. Expressen är den enda tidning som har fast placerade journalister i krigszoner.

Andra medier skickar reportageteam som på ett par veckor som ska stressa runt och göra en mängd jobb. Jag har själv varit ute på sådana uppdrag flera gånger och kan garantera att det inte är särskilt roligt och att det sällan blir särskilt bra.

Bristen på en ordentlig krigsrapportering är ett problem eftersom folk här hemma inte får ordentlig information om vad svenska soldater gör i exempelvis Afghanistan. Trots att ett oberoende faktaunderlag saknas ska väljare ändå ta ställning till en fråga de inte kan något om. Detta utnyttjas i sin tur av politiskt färgade debattörer som aldrig varit på plats, á la Jan Guillou. I slutändan drabbar detta de

soldater och officerare som inte får någon förståelse när de kommer hem eftersom folk har lyssnat på smutskastning och dumheter.

Men bristen på fakta är också Försvarsmaktens fel. Försök att dölja något, som OMLT:s sex dagar långa strider i Afghanistan 2010, är hopplöst eftersom det alltid läcker ut. Det skadade också FM:s trovärdighet enormt. Därför är den nya öppenheten med bloggar och raka besked ett framgångsrecept både

Fega inte ur utan sträck rakryggat på er och stå för ert jobb.

när det gäller att få förståelse för vad FM faktiskt gör samt för att bygga förtroende. Det är också bra om personal med olika befattningar berättar vad man sysslar med. För är det något jag märkte under den tid jag var inbäddad med FS19 så var det att bristen på information och kommunikation var stor både inom förbandet, och mot Högkvarteret.

Så det finns en hel del kvar att göra. Journalister bemöts ofta med misstänksamhet av militärer eftersom det finns en rädsla för att prata med media. Det tar lång tid att få följa med ut, exempelvis på patrull, tid som reportern oftast inte har. Det är något som alla förlorar på eftersom rapporteringen blir sämre. En journalist reagerar dessutom automatiskt med misstänksamhet på undanligande svar och smusel, vilket kommer att färga rapporteringen.

Säg därför alltid som det är, både när något är bra och dåligt. Hyckla aldrig utan försök hjälpa reportern att göra sitt jobb med att lägga fram fakta. Fega inte ur utan sträck rakryggat på er och stå för ert jobb.

Säkert kommer ett och annat reportage felvinklas och någon bli felciterad eller påhoppad, men i det stora hela är det betydligt bättre än att ingen förstår eller bryr sig om vad ni gör. För det man inte vet kan man faktiskt inte heller förhålla sig till.

Text: Johanne Hildebrandt, journalist och författare
Aktuell med boken *Krigare*, ett reportage om den svenska insatsen i Afghanistan

ARMÉNYTT

- Vad vill du läsa om i Arménytt?
- Vilka frågor tycker du förtjänar mer uppmärksamhet och fördjupning?

Skicka dina förslag och kommentarer till: armen@mil.se

ARMÉBLOGGEN

- Har du erfarenhet från utbildning, övning eller insats som du tror andra kan ha nytta av?
- Vad tycker du om utvecklingen i armén och Försvarsmakten?

Berätta vad du tycker. Skriv ett inlägg till Armébloggen!
Skicka ditt bidrag till: armen@mil.se



FÖRSVARSMAKTEN